ادامه از صفحه اول

سیاست‌های اقتصادی

■ نشانه سوم نیز در لایحه بودجه ارایه‌شده دیده می‌شود که در واقع مابه‌ازای مالی سیاست‌های انبساطی پولی دولت نشان می‌دهد دولت نسبت به سیاست‌های قبلی، سیاست انبساطی را در پیش گرفته است. در لایحه بودجه سال جاری ۴۵ تا ۵۰ درصد منابع بودجه بیشتر از سال‌های گذشته شده و منابع هزینه بیش از دو برابر شده است. عملکرد سال ۸۹ نشان‌دهنده سمت‌گیری شدید انبساطی مالی در کنار پولی است. هیچ‌کدام از جهت‌گیری‌های سه‌گانه بالا به خودی خود بد نیست بلکه با توجه به وضعیت فعلی، یعنی رکود حاکم بر اقتصاد و رشد ناچیز سیاست‌گزاری‌ها اتفاقا خوب هم است. نمونه‌هایی در این‌باره است که در همه موارد یا اغلب موارد موفق‌آمیز بوده است. در حال حاضر و در دو، سه سال گذشته در بیشتر کشورهای پیشرفته چون آمریکا، اتحادیه اروپا، چین یا حتی ژاپن این سیاست‌ها اجرایی شده است. تقریبا در ۶۰ سال گذشته جهت‌گیری کلاسیک اقتصادی خصوصا برای زمان رکود حاکم بر اقتصاد همین بحث اقتصاد انبساطی بوده است. دولت‌ها از طریق سیاست‌های پولی و انبساطی بر چرخه رکود فایق می‌آمدند، بیکاری را کاهش می‌دادند و با افزایش هزینه‌های دولتی رشد اقتصادی را تحریک می‌کردند نظیر ایالات متحده. اما نکته مهم اینجاست که جهت‌گیری‌ها و سمت‌دهی دولت اعتراف به این مساله است که در چهار سال گذشته رکود اقتصاد بر کشور حاکم شده و تا زمانی که به‌وجود این رکود اقرار نکنند قادر به حل مشکلات نیز نخواهند بود. برای اقرار نیز نیازی نیست در بلندگوها فریاد بکشند بلکه باید سیاست‌های متناسب و کارآمدی را تبیین کنند. اگر دولت بنا دارد با این سه سیاست که انسجام درونی دارد بر مشکلات اقتصادی فایق آید، نمی‌تواند و نباید در دیگر تصمیم‌گیری‌ها متناقض عمل کند در حالی که شاهد هستیم این اتفاق می‌افتد و بالطبع آثار منفی این سیاست خود را نشان می‌دهد نه آثار مثبت. همواره سیاست‌های انبساطی منجر به تورم می‌شود و هیچ آمپولی نیز بی‌درد نیست. اتخاذ این سیاست، طبیعتا رشد تورم و افزایش منسجم این نرخ را به همراه خواهد داشت. در حال حاضر نیز تورم به آستانه ۲۰ درصد رسیده است. سیاست‌های انبساطی اگر منسجم و صحیح باشد به رشد اقتصادی منجر می‌شود همان‌طور که در آمریکا و بریتانیا منجر شد. رشد اقتصادی با اتخاذ سیاست‌های درست مالی و پولی و با انتخاب بین رکود و تورم، یعنی ایجاد رونق اقتصادی با تورم به وجود آید و رشد بیکاری نیز کاهش یابد. اما از طرفی اگر دولت بخواهد تمامی سیاست‌های اقتصادی را خود اعمال کند در نتیجه آثار طبیعی این ظهور و بروزها سبب می‌شد تا بخش خصوصی نیز از سمت‌گیری‌ها ناامید شود و از سرمایه‌گذاری کنار کشد. در حال حاضر دولت نیز در عرصه سیاست‌گزاری با تناقض مواجه است و از طرفی تلاش می‌کند سیاست‌های انبساطی را اعمال کند. از سویی نیز سیاست‌هایش متناقض است و تلاش می‌کند تا رشد قیمت‌ها را کنترل کند. دولت باید تلاش کند تا شرایطی فراهم شود که بخش خصوصی بتواند کسب و کار مناسب فراهم کند و با اتخاذ سیاست‌های تنش‌زدایی سیاسی و اجتماعی در سطح داخلی و بین‌المللی شرایط رشد اقتصادی را فراهم کند. خصوصا با افزایش دخالت بخش خصوصی در اقتصاد، او بیشتر رغبت پیدا می‌کند اما اگر اینچنین نباشد و فضای اجتماعی، سیاسی و دیپلماسی پرتنش باشد و سیاست‌های انبساطی درست اعمال نشود نه تنها تورم داریم که سیاست پولی نیز رونق ندارد و با رکود تورمی مواجه خواهیم شد. در مجموع منظومه‌های اقتصادی در تعامل با یکدیگر هستند. همان‌طور که اشاره شد جهت‌گیری دولت در خصوص بخش خصوصی باید دخالت دادن هر چه بیشتر آن در اقتصاد باشد تا رغبت به سرمایه‌گذاری و فعالیت اقتصادی داشته باشد. اگر دخالت هم می‌کند باید در جهت پوشش جاها و نقاطی باشد که بخش خصوصی از عهده آن بر نمی‌آید و افزایش هزینه به همراه دارد نه اینکه وارد جاهایی شود که بخش خصوصی در آن فعال است. هر جایی که رنگ و بوی افزایش قیمت‌ها دارد دولت تلاش می‌کند از طریق واردات و کنترل فعالان اقتصادی قیمت‌ها را کنترل کند تا با افزایش قیمت مواجه نشود. این تناقض در منظومه‌ها سبب می‌شود سیاست انبساطی که منجر به رشد اقتصادی می‌شود در همه اجزا رعایت نشود. خصوصا که این سیاست، مستلزم آزادسازی اقتصادی نیز است. در صورتی که در حال حاضر از طریق کنترل گرایش افزایش نرخ ارز در واقع تلاش می‌شود تا با گرایش به انبوه واردات نفتی تورم را کنترل کنند در حالی که آثار این سیاست‌ها منجر به تضعیف تولید می‌شود و در واقع هشداری است به کاسب‌ها که علاقه‌ای به تولید نداریم و به این سمت نروید و فقط واردات انجام دهید. این سیاست با سیاست‌های قبلی تناقض دارد. از طرفی بخش خصوصی نمی‌خواهد پیامدهای این سیاست‌ها را شاهد باشد و همچنین دولت نیز در رودروبایستی با خودش قرار گرفته و دچار تناقض شده است. از این رو ما با کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی مواجه هستیم که به این ترتیب افزایش بهره‌وری اتفاق نمی‌افتد. چشم‌انداز سال ۹۰ با وضعیت کنونی تناقض دارد. در جهت‌گیری‌های اقتصادی تداوم مالی و پولی انبساطی خوب توسط تناقض‌ها خنثی می‌شود. به نظر می‌رسد شتاب گرفتن رشد اقتصادی، کاهش تورم، کاهش بیکاری و افزایش بهره‌وری در کنار اجرای سیاست‌های انبساطی اقتصادی نیاز به یک محیط سیاسی داخلی و بین‌المللی آرام دارد و در غیر این صورت تورم بالا و نرخ رشد اقتصاد پایین خواهد بود.

رئیس مجلس در کنگره نفت:

مخالف تامین امنیت انرژی در اروپا نیستیم

شرق، رضا زندی: کنگره نفت دیروز با دو بوسه آغاز شد. وقتی مجری نخستین کنگره ملی چشم‌انداز صنعت نفت در افق ۱۴۰۴ پشت میکروفن ایستاد در شروعی غیرمعمول از رییس مجلس و وزیر نفت اجازه خواست تا مراسم را با دو بوسه آغاز کند! بعد هم اضافه کرد که اولین بوسه بر دستان زحمتکشان و تلاشگران صنعت نفت است و دومین بوسه‌اش را به روی مبارک تحریم تقدیم کرد. وی توضیح داد که تحریم باعث شده تا شاهد توفیقات داخلی صنعت نفت باشیم. اما چند لحظه قبل از مراسم با معاون وزیر نفت در امور پخش و پالایش درباره تحقق به موقع وعده‌ها صحبت می‌کردم. او نیز پروژه‌ای را مثال زد و دلایل تاخیرش را به‌عنوان نمونه برشمرد. مجری مراسم اگر این سخنان را می‌شنید شاید بوسه‌اش را چنین با هیجان تقدیم نمی‌کرد که رسم و رازی دارد.

تندخوانی حسینی و بررسی اساسنامه در مجلس

نخستین کنگره ملی چشم‌انداز صنعت نفت در افق ۱۴۰۴ به طور مشترک توسط کمیسیون انرژی مجلس و وزارت نفت برگزار شد تا سخنگوی کمیسیون انرژی، دبیر اجرایی‌اش باشد. این کنگره که در حاشیه شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی برگزار شد رییس مجلس شورای اسلامی را به نمایشگاه آورد. عماد حسینی، سخنگوی کمیسیون انرژی و دبیر کنگره سخنرانی کرد اما چنان با سرعت که رسم معمول سخنرانی‌ها نیست: «می‌توانیم سرهای‌مان را بابت داشتن یکصد سال صنعت نفت، بالا بگیریم.» معلوم نبود چه کسی عماد حسینی را مجبور کرده است که آن متن طولانی را در مدت محدود چنان بخواند که گوش دادنش هم به دشواری میسور بود. وی سعی کرد بر الزام بیش از پیش دولت بر اجرای قوانین و به‌طور خاص برنامه پنجم توسعه تاکید کند و آن را راه گریز از آزمون و خطا ذکر کرد. انتظار موقعیت‌سنجی بیشتر از سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس در شرایطی که رییس مجلس وقت محدودی را اختصاص داده بود انتظار بی‌موردی نبود. هرچند با پخش یک کلیپ طولانی زمان سخنرانی رییس مجلس محدودتر شد؛ کلیپی که هرچند به موضوع مهمی می‌پرداخت اما می‌توانست در زمان دیگری از مراسم پخش شود. دیروز سالن مراسم از نیمه خالی بود که عماد حسینی ادامه داد: «به‌زودی اساسنامه شرکت ملی نفت در صحن علنی مجلس مطرح می‌شود.»

نگرانی از افت تولید نفت در سخنان وزیر

سید مسعود میرکاظمی، وزیر نفت ذخایر عظیم نفت و گاز، موقعیت سوق‌الجیشی و نزدیکی به بازار بزرگ مصرف انرژی که از غرب به شرق انتقال یافته است را از جمله امتیازات ایران دانست که می‌توان با تاکید بر آن نفع زیادی برد: «بیش از ۵۰ درصد بودجه کشور از منابع نفتی به‌دست می‌آید. پس نفت نقش موثری در اقتصاد کشور دارد. هرچند امیدوارم یک روز وابستگی بودجه به نفت کاهش یابد.» وزیر نفت بر اهداف برنامه پنجم در حوزه نفت اشاره کرد و درباره رشد مصرف انرژی در کشور گفت: «ما در مصرف انرژی طی سال‌های گذشته روند افزایشی داشته‌ایم.» میرکاظمی با اشاره به ظرفیت تولید حدود چهار میلیون بشکه‌ای نفت، ۶۰۰ میلیون مترمکعبی گاز و ۳۶۰ هزار بشکه‌ای میعانات گازی گفت: «تراز تولید و مصرف‌مان منفی است و امسال امیدواریم برای اولین‌بار در بخش فرآورده‌های نفتی مثبت شود.» میرکاظمی در بخش دیگری از سخنانش به یک نگرانی مهم اشاره کرد و گفت: «این نگرانی وجود دارد که اگر به موقع در میادین نفتی سرمایه‌گذاری نکنیم به دلیل آنکه مخازن نفتی‌مان در نیمه دوم عمر خود قرار دارند با کاهش تولید روبه‌رو شویم.»

پرهیز از سرگردانی در نفت

بخش دیگر سخنان وزیر نفت در کنگره افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ به تحریم‌ها اختصاص داشت: «دشمن پس از اینکه در تحریم بنزین موفق نبود حالا به‌دنبال اعمال محدودیت در سرمایه‌گذاری برای افزایش تولید نفت و گاز و ایجاد چالش در تراز ارزی کشور است. توقف در سرمایه‌گذاری‌ها هدف اصلی دشمن است.» وی اظهار داشت که با تدابیر اندیشیده‌شده در این حوزه هم تحریم‌ها به مقصود خود نمی‌رسند: «وضعیت درآمدی و رابطه آن با اقتصاد کشور باید روشن شود. کشور می‌تواند با اتخاذ سیاست قوی از وزارت نفت به‌عنوان کمک‌رسان به سایر حوزه‌ها استفاده کند و سرگردانی به‌وجود نیاید.» به گفته میرکاظمی در میان‌مدت هیچ گریزی از سرمایه‌گذاری مناسب در صنعت نفت نیست: «باید در میان‌مدت سرمایه‌گذاری لازم در صنعت نفت انجام شود تا بتوانیم در سال‌های آینده اقتصاد کشور را مبتنی بر درآمدهای غیرنفتی بنیان بگذاریم.»

لاریجانی: باید راهبرد درازمدت داشته باشیم

رییس مجلس شورای اسلامی در کنگره ملی چشم‌انداز صنعت نفت در افق ۱۴۰۴ سخنرانی مهمی کرد. اما او در ابتدای سخنانش با ظرافت از اینکه برنامه‌ها به گونه‌ای تنظیم شده که باید سخنرانی‌اش را کوتاه کند، انتقاد کرد: «این کنگره به طور مشترک توسط وزارت نفت و کمیسیون انرژی مجلس برگزار شد که نشان‌دهنده عزم نظام برای توسعه صنعت نفت است.» علی لاریجانی با اشاره به اهمیت جایگاه انرژی در دنیا گفت: «بخش انرژی جزو بخش‌های حیاتی دنیا محسوب می‌شود. پس باید موضوعات این بخش، برای ما هم به خوبی تبیین شود.» اما سخنان لاریجانی متفاوت از سخنرانی‌های چند روز اخیر نمایشگاه نفت بود: «سوال اساسی این است که اگر نفت و گاز، محصول استراتژیک است ما باید چگونه به آن نگاه کنیم.» رییس مجلس شورای اسلامی افزود: «با همه تلاش‌هایی که در بخش انرژی‌های نوین در دنیا صورت گرفته است باز هم ۷۰ درصد انرژی مورد نیاز دنیا از سوخت‌های فسیلی تامین می‌شود.»

لاریجانی تاکید کرد که مبادله نفت یک مبادله استراتژیک است: «ما هم به ازای فروش نفت باید مابه‌ازی استراتژیک داشته باشیم. مثل خواربارفروشی نیست که فقط پول آن را دریافت کنیم.» اشاره لاریجانی به لزوم بسترسازی‌های مناسب از طرف خریدار در حوزه‌های مختلف در ازای خرید نفت ایران بود: «ما هم به‌عنوان فروشنده باید راهبرد درازمدت داشته باشیم. اگر راهبرد درازمدت نداشته باشیم خسارت می‌بینیم یعنی این جزو امور حیاتی ما محسوب می‌شود.»

شاید این نکته حلقه مفقوده این روزهای ماست که لاریجانی ترجیح داد سخنانش را به تشریح ابعاد داشتن استراتژی در صنعت نفت از جمله فروش آن اختصاص دهد. اینکه امنیت انرژی یک کشور در اختیار کدام تولیدکننده نفت است، می‌تواند به امنیت ملی کشور تولیدکننده کمک کند. از همین رو است که وقتی حکومت پیش از چاوز در ونزوئلا، با فروش نفت زیاد به ایالات متحده، جا را برای عربستان تنگ کرد، سعودی‌ها برافروختند و با حمایت از چاوز، زمینه پایبندی ونزوئلا به توافقات سهمیه‌ای اوپک را فراهم کردند تا همچنان کشور شماره یک پشت پرده صادرات نفت به ایالات متحده باشند.

از روابط جدید انرژی استقبال می‌کنیم

«زمانه‌ای که بخواهند با قدرت و زور شرایط را به کشوری تحمیل کنند، گذشته است.» رییس مجلس شورای اسلامی با بیان این جمله انقلاب‌های منطقه‌ای را نتیجه زد و بندهای کشورهای بزرگ و به کارگیری افراد وابسته و ایجاد فشار بر کشورها دانست: «این‌طور رفتار کردن متضمن امنیت پایدار در انرژی دنیا نیست. باید روابط جدیدی در دنیا پایه‌گذاری شود و ایران از این روابط جدید استقبال خواهد کرد.» لاریجانی آنگاه پیام سیاسی‌اش را از نمایشگاه نفت فرستاد: «ما مخالف امنیت انرژی در اروپا نیستیم تا دیگران هم بتوانند رفتار قابل پیش‌بینی در حوزه انرژی داشته باشند. جمهوری اسلامی حاضر است با یک مدل جدید به این موضوع کمک کند.» وی آنگاه تصریح کرد: «با افراد دست‌نشانده این پروژه «تامین امنیت انرژی دنیا» محقق نمی‌شود.» رییس مجلس شورای اسلامی مدل جدید مدنظرش را بر پایه رفتار عادلانه بین خریداران و فروشندگان انرژی و احترام متقابل تبیین کرد: «در این نظام می‌توان عصر جدیدی را در حوزه انرژی تنظیم کرد. جمهوری اسلامی هم آماده است در این نظام همکاری کند اما جلو روش‌های دیگر خواهد ایستاد.» علی لاریجانی زبان تحریم را زبان گفت‌وگو ندانست و خاطرنشان کرد: «اگر آنها روش‌شان را تغییر دهند ما هم کمک می‌کنیم.» سخنان رییس مجلس با توجه به جایگاهش و هدایت مذاکرات هسته‌ای در دوره قبل، می‌تواند مورد توجه دیپلمات‌های خارجی قرار گیرد. روابط استراتژیک نفتی با اروپا در ازای لغو تحریم‌ها شاید این مهم‌ترین برداشت از سخنان لاریجانی باشد.

آمار واقعی ذخایر نفت از زبان کاتوزیان؟

رییس کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در کنگره چشم‌انداز صنعت نفت در سال ۱۴۰۴ به آمار بسیار مهمی اشاره کرد که مدتی است از سوی وزارت نفت طور دیگری بیان می‌شود: «ایران ۵۶۰ میلیارد بشکه ذخایر نفت خام در جا دارد که ۱۳۸ میلیارد بشکه آن قابل استحصال است.» اما وزیر نفت در افتتاحیه نمایشگاه شانزدهم نفت، میزان ذخایر نفت قابل استحصال ایران را ۱۵۵ میلیارد بشکه اعلام کرده بود. اما ذخایر نفت کشور بسیار پراهمیت است. حالا باید کدام یک از این آمار رسمی تلقی شود. آنچه پیداست اینکه هنوز آمار ۱۵۵ میلیارد بشکه‌ای در منابع رسمی جهان جلو نام ایران درج نشده است. ما در ۱۵ سال آینده نیازمند ۵۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در صنعت نفت هستیم. کاتوزیان با اشاره به کاهش ۱۰ درصدی سالانه تولید نفت سرمایه‌گذاری برای جبران آن را خواستار شد و آمار کاهش تولید نفت را ۱۰ تا ۱۵ هزار بشکه بیشتر از آمار اعلامی توسط مدیرعامل نفت ذکر کرد: «ممکن است سالانه ۳۵ تا ۴۰ هزار بشکه هم کاهش تولید نفت داشته باشیم.» وی همچنین از تزریق به مخازن نفتی برای حفظ فشار آن حمایت کرد: «اجرا نشدن به موقع عملیات تزریق گاز ممکن است کشور را با کاهش تولید نفت روبه‌رو کند.» یکی دیگر از میهمانان ویژه نمایشگاه شانزدهم غلامحسین نوذری، وزیر نفت سابق ایران بود. از او می‌پرسم:

آقای مهندس، رییس مجلس در سخنرانی امروزش (دیروز) خواستار نگاه استراتژیک به مقوله نفت و مبادلات نفتی شد. به نظر شما این نکته چه الزاماتی دارد؟

ورود به فرآیند استراتژیک نیازمند تولید نفت واقعی و تاثیرگذار در بازار است. زمانی می‌توانیم موضع استراتژیک داشته باشیم که بتوانیم در تامین نفت دنیا و انتقال گاز به همسایه‌ها و اتصال آنها به هم موضع قدرتمندی داشته باشیم و در بخش نفت از خام‌فروشی پرهیز کنیم. نوذری به موضوع مهمی اشاره کرد: در دنیا آن‌قدر حرفت خریدار دارد که پشتوانه داشته باشی و برای داشتن رابطه استراتژیک در حوزه نفت داشتن تولید و ذخایر بالای نفت و گاز مهم‌ترین پشتوانه است. بدون ظرفیت‌سازی قوی در تولید نفت و گاز حنای هیچ حرفی رنگ ندارد. دیروز مدیر پایانه‌های نفتی کشور در مصاحبه کوتاهی اعلام کرد که حتی یک بشکه نفت فروخته نشده هم روی آب ندارد: «به‌طور متوسط روزانه ۲ تا ۲/۱ میلیون بشکه نفت صادر می‌کنیم.» حالا کدام آمار را باید باور کرد؛ صادرات روزانه ۲/۵ میلیون بشکه‌ای اعلام شده از سوی وزیر نفت را یا سخنان مدیر پایانه‌ها را. معاون وزیر در امور پخش و پالایش هم از مذاکره با چینی‌ها و احتمال مشارکت هفت میلیارد دلاری شرکت‌های چینی برای سرمایه‌گذاری در پالایشگاه‌های نفت آبادان، اصفهان و آناهیتای کرمانشاه خبر داد: با توسعه پالایشگاه آبادان و اصفهان ۱۳ میلیون لیتر به تولید بنزین کشور اضافه می‌شود. در حاشیه نمایشگاه شانزدهم نفت همچنین دو تفاهم‌نامه با پارک علم و فن‌آوری فارس و جهاد دانشگاهی برای داخلی‌سازی تجهیزات و مواد مورد نیاز پتروشیمی امضا شد که رقم یکی از آنها ۱۲ میلیارد تومان بود. امروز نمایشگاه نفت به پایان می‌رسد. دبیر کل اوپک به ایران می‌آید و همایش ۵۰ سالگی اوپک برگزار می‌شود و احتمالا رییس جمهور سخنان پایانی نفت را خواهد زد. حرف‌های نمایشگاه را شاید بتوان بعد از اتمام آن با حوصله بیشتری زد. امسال برای نخستین‌بار غرفه اوپک در نمایشگاه نفت برقرار بود. در آنجا مدیر روابط عمومی اوپک و سالی جونز، دستیار ویژه دبیر کل اوپک حضور داشتند. از مدیر روابط عمومی اوپک می‌پرسم:

آیا اوپک مایل است در نمایشگاه‌های دیگر ایران هم شرکت کند؟

اگر از اوپک دعوت به‌عمل آید و دبیر کل نیز اجازه دهند ما هم مایلیم در نمایشگاه‌های آینده ایران شرکت کنیم. غرفه اوپک امسال تمبر ویژه ۵۰ سالگی تاثیرگذارترین سازمان کشورهای جهان‌سومی را به مراجعان هدیه کرد.

عکس: ایسنا

ادغام وزارتخانه‌ها حاشیه‌ساز شد

خبرهای ضد و نقیض از استعفای وزیر بازرگانی

شرق: بالاخره پس از مدت‌ها انتظار، ادغام وزارتخانه‌های راه و ترابری با مسکن و بازرگانی با صنایع و معادن کلید خورد. ادغامی که از همان ابتدا با حاشیه آغاز شد تا روزهای پیش‌رو آبستن اتفاقات غیرمنتظره باشد. خبرگزاری مهر، دیروز از استعفای وزیر بازرگانی خبر دادند اما ساعاتی بعد، روابط عمومی وزارت بازرگانی آن را «شایعه» دانست. با این وجود «مهر» با افزودن توضیحی در زیر تکذیبیه وزارت بازرگانی، ضمن دفاع از صحت خبر پیشین خود، مخاطبان را به روزهای آینده ارجاع داد تا صحت و سقم ادعاهای طرفین روشن شود. رابطه نزدیک وزیر صنایع و معادن با رییس دولت، زنگ خطر را برای غضنفری (وزیری که اجرای موفقیت‌آمیز قانون هدفمندسازی یارانه‌ها را مدیون تلاش‌های مجموعه بازرگانی می‌داند) به صدا درآورده است. سابقه به حاشیه رانده شدن بخش معدن پس از ادغام وزارت صنایع با وزارت معادن نگرانی‌هایی را در رابطه با آینده وزرا و زیرمجموعه آنها ایجاد کرده است. این نگرانی‌ها به حدی است که وزیر بازرگانی از تکذیب استعفا خودداری کرد و این امر را به مسوولان روابط عمومی محول کرد تا با وجود انتظار خبرنگاران در ساختمان شورای اصناف برای حضور وزیر، تمامی برنامه‌ها و نشست‌های خبری خود را لغو کرد تا مجبور به موضع‌گیری رسمی در این رابطه نباشد. ادغام وزارت بازرگانی و صنایع و معادن گذشته از حاشیه‌های ایجاد شده در وزارتخانه‌ها با واکنش‌های مختلفی نیز روبه‌رو بود. یحیی آل‌اسحاق، رییس اتاق تهران این ادغام را در راستای اصلاح ساختار اقتصاد ایران می‌داند. وزیر بازرگانی دولت سازندگی، یکپارچه‌سازی سیاست‌های تولید و تجارت را مبتنی بر عقلانیت می‌داند. طرحی که او می‌گوید، ۱۲ سال پیش با خروج از وزارت بازرگانی در کمد بایگانی این وزارتخانه به یادگار گذاشته است. دیگر عضو کابینه هاشمی رفسنجانی هم در این‌باره با «آل‌اسحاق» موافق است. محمدرضا نعمت‌زاده نیز که به مدت دو دوره در قامت وزیر صنایع در سنگر «تولید» با محدودیت‌های آن دوران اقتصاد ایران جنگیده است، ادغام این دو وزارتخانه را به مصلحت کشور می‌داند: «معتقدم که ادغام وزارت صنایع و بازرگانی به مصلحت است. این دو بخش بسیار به هم مربوطند. خوشبختانه در برنامه پنجم، آقای لاریجانی بنده را انتخاب کردند و روی این برنامه خیلی وقت گذاشتیم.» او انگار جزییات بیشتری از این طرح می‌داند اما به بیان همین نکته بسنده می‌کند: «در روند تدوین برنامه پنجم، پیشنهاد کردیم که این دو وزارتخانه در یکدیگر ادغام شوند. حتی عنوان این وزارتخانه هم از پیش تعیین شده بود.» وزیر بازرگانی دولت اصلاحات هم، اگرچه با سایر مدافعان این طرح هم عقیده است، اما دلایلی می‌آورد که نشان می‌دهد او شرایط را برای ادغام وزارتخانه‌های بازرگانی و صنایع و معادن چندان مساعد نمی‌بیند: «در این شرایط که بنگاه‌ها در مالکیت وزارتخانه صنعتی و تولیدی است و سیاست‌های تجاری را هم این وزارتخانه تعیین می‌کند، دست بردن در ترکیب فعلی این دو وزارتخانه، تامل بیشتری را می‌طلبد. او در ادامه اضافه می‌کند: «حالا اگر می‌آمدیم و بنگاه‌ها را به‌طور اصولی واگذار می‌کردیم و وزارت صنایع هم به‌طور واقعی وزارت سیاست‌گذار صنعت و معدن ایران می‌بود، آنگاه ادغام وزارتخانه‌های صنایع و بازرگانی اشکالی نداشت و من نیز از آن دفاع می‌کردم، اما در شرایط موجود هیچ آدم عاقلی حاضر نیست تن به این ادغام دهد.» تنگناهای تامین مایحتاج مردم در دوران بحرانی جنگ، شاید خیلی‌ها را به این نگرش رساند که هدایت «تولید» و «تنظیم بازار» از یک اتاق فرمان، چاره رفع بسیاری از محدودیت‌هاست. چه کسی می‌داند شاید رویارویی با همین تنگناها غلامرضا شافعی، وزیر صنایع دوران جنگ را نسبت به ادغام وزارتخانه‌های صنایع و بازرگانی راضی کرده است. او می‌گوید: «ادغام این دو وزارتخانه از جهاتی خوب است. اگر تولیت حمایت از صنعت در دست وزارتخانه‌ای باشد که نیازمندی‌های موجود را تامین می‌کند، این احتمال نیز تقویت می‌شود که از تولید بیشتر حمایت کند.» اسحاق جهانگیری اما محکم‌تر از سایرین طبل دفاع از این ادغام را به صدا درمی‌آورد. وزیر صنایع دولت اصلاحات، برای آنکه نشان دهد ایران تنها کشوری است که استراتژی‌های تولید و تجاری‌اش را در دو قطب جداگانه تدوین می‌کند، نام کشور عربستان را می‌آورد؛ آن‌گونه که جهانگیری می‌گوید، عربستان آخرین کشوری است که این دو وزارتخانه‌اش به صورت مستقل فعالیت می‌کرده‌اند اما این دو حوزه در عربستان نیز در یکدیگر ادغام شده‌اند. او آنقدر به آثار مثبت این طرح بر شاخص‌های صنعتی و مبادلات بازرگانی اطمینان دارد که می‌گوید: «من اگر قدرت داشتم وزارت صنایع و وزارت بازرگانی را در یکدیگر ادغام می‌کردم.» این اظهارنظرها و قهر و آشتی‌ها در حالی است که دولت فارغ از حواشی ایجاد شده، سعی دارد هرچه سریع‌تر بحث ادغام را به سرانجام رساند. در همین رابطه معاون برنامه‌ریزی وزیر صنایع از تشکیل کارگروه ویژه بررسی ادغام وزارتخانه‌های صنایع و معادن با حضور معاونان برنامه‌ریزی وزرای صنایع و بازرگانی و معاونت توسعه منابع انسانی ریاست جمهوری خبرداد. معاون منابع انسانی وزیر صنایع نیز با بیان اینکه برای ادغام وزارتخانه‌های صنایع و بازرگانی، کارگروهی در وزارت صنایع تشکیل می‌شود، به فارس گفت: برنامه وزارت صنایع در مورد ادغام با وزارت بازرگانی طی دو ماه تدوین و به هیات دولت ارایه می‌شود. سعید شریف‌زاده اظهار داشت: طبق ماده ۵۳ قانون برنامه پنجم و براساس مصوبه هیات دولت، وزارتخانه‌های صنایع و بازرگانی در یکدیگر ادغام خواهند شد که در این زمینه وزارت صنایع باید برنامه مشخصی را طی مدت دو ماه تهیه و جهت تایید به هیات دولت ارایه کند. ادغام وزارت راه و ترابری و مسکن نیز یکی دیگر از مباحثی است که از سال گذشته مطرح شده و در ماه‌های آینده اجرایی خواهد شد. در این رابطه نیز یک مقام ارشد در وزارت راه و ترابری با بیان اینکه زیرمجموعه‌های وزارتخانه‌های مسکن و راه و ترابری به بخش دیگری منتقل نمی‌شوند، از احتمال ادغام ساخت و سازهای مربوط به ورزشگاه‌ها و سدسازی به وزارتخانه جدید خبر داد و به مهر گفت: بخش حمل و نقل هوایی بدون تغییر به فعالیت خود ادامه می‌دهد. احمد صادقی، در خصوص ادغام وزارتخانه‌های راه و ترابری و مسکن و شهرسازی با یکدیگر گفت: هیچ یک از زیرمجموعه‌های این دو وزارتخانه انتقال نمی‌یابند و تنها معاونت‌ها و زیرمجموعه‌هایی که موضوعیت کاری یکسانی داشته باشند، با یکدیگر ادغام می‌شوند. وی افزود: بنابراین زیرمجموعه‌هایی مانند هواپیمایی که امکان ادغام در دیگر بخش‌های این دو وزارتخانه را ندارد، به همین شکل باقی می‌مانند. مدیرعامل شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور درباره اظهار نظرها مبنی جداشدن بخش‌هایی از این دو وزارتخانه گفت: این دو وزارتخانه بدون هیچ تغییری به همین شیوه به کار خود ادامه می‌دهند و وزارتخانه جدید هم به ساختمان بزرگتری انتقال می‌یابد.

گزارش

دستور رییس جمهور برای بررسی قبوض گاز

■ **شرق:** در شرایطی که شرکت ملی گاز بر عدم تغییر گازبهای مصرفی و قبوض صادره تاکید داشت، اعتراض مردم و نمایندگان موجب صدور دستور بررسی قبوض گاز از طرف رییس دولت شد. خبر بررسی قبوض گاز از طرف رییس جمهور در حالی منتشر شد که شرکت ملی گاز هرگونه تغییر در قیمت‌ها و بازنگری در قبوض را رد کرده بود و از حذف اقلیم‌بندی و یکسان شدن قیمت گاز در تمامی مناطق کشور خبر داده بود. خبر بررسی قبوض گاز زمانی رسانه‌ای شد که محمد رویانیان، رییس ستاد حمل‌ونقل و سوخت کشور در مراسم افتتاح درمانگاهی در ساوه با اعتراض مردم و نماینده آنها نسبت به قیمت گاز روبه‌رو شد. رویانیان در مواجهه با اعتراض مردم ساوه حل معضل افزایش غیرمتعارف بهای گاز را بزرگ‌ترین دغدغه رییس دولت دانست و گفت: رییس جمهور حساسیت ویژه‌ای به مناطق محروم کشور دارد و قطعا خانواده‌ها نباید درخصوص افزایش غیرمتعارف بهای گاز نگران باشند. این اظهارات رییس ستاد حمل‌ونقل و سوخت کشور در رابطه با دغدغه احمدی‌نژاد در حالی مطرح می‌شود که طبق گفته نمایندگان، رییس دولت در دیدار نوروزی با عده‌ای از نمایندگان موضوع افزایش مجدد قیمت حامل‌های انرژی از جمله گاز را مطرح کرده بود که این موضوع نگرانی نمایندگان حامی احمدی‌نژاد را نیز درپی داشت. اعتراض به قبوض صادره در چند هفته اخیر تنها از طرف مردم و نمایندگان نبوده و نگرانی‌های مربوطه موجب شد تا مقامات و روحانیون نیز به موضوع ورود پیدا کنند، به‌طوری که در اولین جلسه این مجمع در سال ۹۰ به برخی از مشکلات از جمله قیمت بالای گاز که از ناحیه مردم نیز مورد اعتراض قرار گرفته، اشاره شد و از مسوولان خواسته شد که تدبیر ویژه‌ای در جهت دفاع از حقوق مردم و محرومان داشته باشند. رویانیان در ادامه توضیحات خود به مردم ساوه، دولت را مصمم به اجرای کامل قانون هدفمند شدن یارانه‌ها با شیب پنج‌ساله دانسته و در این زمینه از مجلس شورای اسلامی به خصوص کمیسیون اصل ۹۰ به عنوان یک نهاد عالی نظارتی و کمک حال دولت در جهت اجرای هرچه بهتر این قانون یاد کرده است. این در حالی است که دولت، قانون هدفمندسازی یارانه‌ها را خارج از چارچوب مفاد قانون به‌اجرا گذاشت و با افزایش یکباره قیمت‌ها و بالا گرفتن شوک اولیه به نوعی قانون را نیز دور زد. دولت در حالی قیمت حامل‌های انرژی را تا ۱۰ برابر افزایش داد که قانون به صراحت اعلام کرده بود که هرگونه افزایش قیمت باید طی مدت پنج سال با یک شیب ملایم و در نظر گرفتن توان مردم باشد. اجرای سلیقه‌ای قانون توسط دولت، اعتراض نمایندگان مجلس از جمله کمیسیون انرژی را نیز به همراه داشت که در نهایت قانون بدون توجه به اعتراض‌ها به اجرا گذاشته شد و بحث افزایش مجدد قیمت‌ها نیز دوباره بر سر زبان‌ها افتاد. در همین رابطه عضو کمیسیون انرژی مجلس با تاکید بر خارج شدن قانون هدفمندسازی یارانه از مسیر اصلی به «شرق» گفت: در حال حاضر افزایش یکباره قیمت‌ها، فشار مضاعف و بی‌سابقه‌ای را به مردم وارد کرده است و مردم در بسیاری از مناطق توانایی پرداخت هزینه‌های جاری خود را نداشته و از نظر اقتصادی با مشکل مواجه شده‌اند. موید حسینی‌صدر، با بیان مطلب که هدف از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه توزیع عادلانه درآمدها و افزایش سطح رفاه عمومی مردم بوده است، ادامه داد: اجرای سلیقه‌ای قانون از طرف دولت موجب شده تا این قانون از هدف اصلی خود فاصله بگیرد و اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه با مشکلات عدیده‌ای مواجه شوند. نماینده خوی در خانه ملت، با اشاره به یکی از مفاد قانون که بر افزایش قیمت حامل‌های انرژی به ۷۵ تا ۹۰ درصد قیمت‌های جهانی و فوب خلیج‌فارس تاکید دارد، خاطرنشان کرد: فرمول محاسبه حامل‌های انرژی با ایرادهای بسیاری همراه بوده، به‌طور مثال در محاسبه گازبهای مصرفی با اقلیم‌بندی صورت گرفته، قیمت گاز به بیش از دو برابر قیمت گاز صادراتی رسیده است. حسینی‌صدر، دستور بررسی قبوض گاز از طرف رییس جمهوری را امیدوارکننده دانست و تصریح کرد: در شرایط کنونی که قبوض گاز برای دولت چالش برانگیز شده، رییس جمهوری می‌تواند ۵۹ درصد قبوض سنگین را مورد بخشودگی قرار داده و قیمت گاز را برای دور جدید مورد بازبینی قرار دهد و نسبت به تعدیل آن اقدامات لازم را صورت دهد. این عضو کمیسیون انرژی مجلس ادامه داد: اجرای قانون به این شکل و بدون آماده‌س